

2018 թվականի ընթացքում ԸԿԵԴՊ բաժնի կողմից կատարված աշխատանքների վերաբերյալ

Մարզպետարանի ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժինը 2018 թվականին իրականացրել է բաժնի կանոնադրական խնդիրներից բխող բազմաթիվ գործառնություններ՝ գերակայություն տալով ընտանիքի, կանանց և երեխաների պաշտպանության բնագավառում պետական քաղաքականության կարևորագույն ուղղություններին, երեխաների պաշտպանության 2017-2021թթ ազգային ռազմավարությունից բխող միջոցառումներին. ռազմավարությունը ենթադրում է երեխաների իրավունքների պաշտպանություն՝ իրավունքների 3 փոխկապակցված և անբաժանելի խմբով՝ պաշտպանություն, ծառայություններ, մասնակցային իրավունք՝ երեխաների հիմնախնդիրներով զբաղվող կառույցների փոխհամագործակցության արդյունքում:

Բաժինը, որպես եռաստիճան համակարգի երկրորդ մակարդակ, զուգահեռաբար աշխատում է ԽՀՀ-ների և ազգային հանձնաժողովի հետ: Բոլոր աշխատանքների հիմքը կանխարգելումն է, իրազեկումը, տեղեկատվության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների կազմակերպումը ու իրականացումը՝ ուղղված խոցելի խմբերում գտնվող անձանց, ընտանիքների և երեխաների՝ կյանքի դժվարին իրավիճակներում չհայտնվելուն: Այսպես՝ երեխաների պաշտպանության եռաստիճան համակարգի ամենակարևոր օղակը, սկիզբը և օրենսդրական լայն լիազորություններ ունեցող կառույցը խնամակալության և հոգաբարձության մարմինն է՝ որը աշխատանքները կազմակերպում և իրականացնում է իրեն կից գործող խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովի միջոցով: Քաջ գիտակցելով հանձնաժողովի դերն ու առաքելությունը՝ բաժինը սերտորեն համագործակցում է հանձնաժողովների հետ, ցուցաբերում անհրաժեշտ մեթոդական աջակցություն: Այսպես՝ 2018 թվականի ընթացքում բաժնի մասնագետները մասնակցել են բարդ և խնդրահարույց 59 դեպքի քննարկման: Այցելել մարզի 16 համայնք, մասնակցել խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովների 26 նիստի:

Երեխաների պաշտպանության ազգային ռազմավարությունից բխող դրույթը՝ կազմակերպել երեխայի խնամքը ընտանիքակենտրոն, ընտանիքահեն մոդելներով, իրականացնելու նպատակով՝ բաժնի կողմից առաջարկություն է ներկայացվել ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն՝ թիվ 1 գիշերօթիկ խնամքի հաստատությունը վերակազմակերպել երեխայի և ընտանիքի աջակցության կենտրոնի՝ 3 համայնքային մասնաճյուղերով՝ Անի, Արթիկ, Ախուրյան: Բաժնի առաջարկությամբ «Թռչունյան տուն» հաստատությունում իրականացվել է համապարփակ մոնիթորինգ:

2018 թվականին երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող շուրջօրյա հաստատություն է տեղավորվել 7 երեխա, գիշերօթիկ խնամքի հաստատություն՝ 12: Հաստատություններից ընտանիք է վերադարձել 28 երեխա, 5-ը՝ հաստատությունների բեռնաթափում ծրագրով: ՀՀ կառավարության և «Առավոտ» ԲՀԿ-ի կողմից իրականացվող այս և երեխաների մուտքի կանխարգելումը հաստատություններ ծրագրերով կանխարգելվել է նաև 55 երեխայի մուտքը հաստատություն: Եվ ընդունվող, և դուրս գրվող երեխաների ընտանիքներում մեր բաժնի անմիջական մասնակցությամբ կատարվել են խորքային ուսումնասիրություններ, կարիքների գնահատում, կազմվել են անհատական սոցիալ-վերականգնողական ծրագրեր:

Ավելացել է ցերեկային խնամքի կենտրոնների և այդ կենտրոնների ծառայություններից օգտվող երեխաների թիվը: 2018 թվականին այդ կենտրոններում տարաբնույթ աջակցություն է ստանում 442 երեխա, նախորդ տարվա 382-ի փոխարեն: Բոլոր կենտրոններում ծառայություններ ստանում են և երեխաները, և ընտանիքները:

Տարածքային հաշվառման է վերցվել և ուղարկվել կենտրոնացված հաշվառման առանց ծնողական խնամքի մնացած 17 երեխայի անձնական գործ:

Կարևորագույն խնդիր է հանրակրթությունից խուսափող և հանրակրթությունից դուրս մնացած երեխաների հարցը: Շարունակվում է հանրակրթությունից դուրս մնացած երեխաների տվյալների հավաքագրումը և վերլուծությունը: 2018 թվականին բացահայտված 35 դեպքի առնչությամբ իրականացվում են աշխատանքային ծրագրով նախատեսված միջոցառումներ: Ցանկանում եմ հատուկ նշել, որ այս թվի մեջ ամենաքիչ տոկոսը կազմում է սոցիալական պատճառով պայմանավորված դպրոց չհաճախելը է, առավել տարածված է ծնողի ցանկությանբ հանրակրթության մեջ չներառվելը՝ առաջին դասարանում և ավագ դպրոցում:

Որպես ՀՀ ոստիկանության պետի 2013 թվականի նոյեմբերի 7-ի թիվ 3837-Ա հրամանով ստեղծված միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի անդամ՝ տեղյակ եմ հանրապետության տարածքում մուրացիկությամբ և թափառաշրջիկությամբ զբաղվող անչափահասների հայտնաբերելու ուղղությամբ տարվող աշխատանքներին, տիրող իրավիճակին: Հատկանշական է, որ Շիրակի մարզը, ունենալով բազում խնդիրներ, չունի մուրացիկ, թափառաշրջիկ երեխաներ: Կարծում եմ սա մեր, ոստիկանության, երեխաների խնդիրներով զբաղվող բոլոր շահագրգիռ կազմակերպությունների ու կառույցների ձեռքբերումն է: 2018 թվականին աշխատանքներ են տարվել իրավախախտ, վարքային խնդիրներ ունեցող, հակասոցիալական վարք դրսևորող 23 երեխայի հետ:

2015 թվականին Սոցիալական աջակցության մասին ՀՀ օրենքի ընդունմամբ առաջացավ դեպք վարող մասնագետների ինստիտուտը: Այս դժվարին, բարդ ու պատասխանատու գործը դրվեց Սոցիալական աջակցություն տրամադրող տարածքային բաժինների և գործակալությունների դեպք վարող մասնագետների ուսերին: Բաժինը հստակ պատկերացում ունենալով սոցիալական աշխատանքի բարդության, խնդիրների մասին՝ Միջազգային հասարակական կազմակերպությունների աջակցությամբ նախաձեռնեց սոցիալական դեպքի վարում վերապատրաստումների ցիկլը, որը անհրաժեշտ էր և նպատակային: Սկիզբ դրվեց աշխատանքային նոր մոդելի կիրառմանը. յուրաքանչյուր դժվար դեպք քննարկել բազմամասնագիտական թիմով՝ օգտագործելով բոլոր կազմակերպությունների ունեցած ռեսուրսը՝ հանուն երեխայի լավագույն շահի: Արդյունքում 2018 թվականին 52 դեպքի լայնաֆորմատ քննարկում է իրականացվել, այդ թվում ընտանեկան բռնության ենթարկված 6 անձի:

2018 թվականին կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող 294 երեխայի տրամադրվել է վկայագիր: Բաժնի կողմից բազմամասնագիտական թիմերին ցուցաբերվել է անհրաժեշտ մեթոդական օգնություն, յուրաքանչյուր երեխայի համար լրացվել է անհատական սոցիալ-վերականգնողական ծրագիր: Հաշմանդամություն ունեցող երեխաները բաժնի կողմից ուղղորդվում են համապատասխան ծառայություններ տրամադրող կազմակերպություններ:

2018 թվականի ընթացքում հաշվառվել է 22 որդեգրողի թեկնածու և որդեգրման ենթակա 11 երեխա:

2018 թվականին բաժին է այցելել 157 քաղաքացի՝ տարաբնույթ խնդիրներով: Նրանց տրամադրվել է իրավաբանական, հոգեբանական խորհրդատվություն, անհրաժեշտության դեպքում կազմակերպվել է սոցիալական աջակցություն:

Ցանկանում եմ շնորհակալություն հայտնել մեզ հետ ակտիվ համագործակցող բոլոր կազմակերպություններին, մարմիններին, կառույցներին: Կարծում եմ, արդեն իսկ ձևավորված է փոխադարձ վստահության դաշտ՝ կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված յուրաքանչյուր դեպքի արագ, անհապաղ արձագանքման և ուղղորդման գործում: Սակայն երեխաների խնդիրներով զբաղվող տարբեր կառույցներ հիմնականում մասնագիտացված են իրենց ոլորտում և շատ դեպքերում դրսևորում են հատվածական մոտեցում: Ժամանակն է երեխայի խնդիրների հանդեպ ցուցաբերել

համալիր մոտեցում: Մյուս հիմնախնդիրը կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխայի վաղ հայտնաբերման, խնդիրների կանխարգելման, վաղ և համակարգված միջամտության հարցերում միջգերատեսչական համագործակցության պակասն է: Համոզված եմ, քանի դեռ մեկ երեխայի խնդիր մնում է չլուծված, մեր աշխատանքը չենք կարող բավարար համարել: Պատրաստ ենք նոր ու գործնական առաջարկությունների, համագործակցության՝ նոր ընթացակարգերով, դեպքերի առանձնահատկությունից ելնելով լայնաֆորմատ քննարկումների՝ առանցքում ունենալով երեխայի լավագույն շահը:

Հուսով եմ, որ 2019 թվականին համատեղ աշխատանքի արդյունքում կգրանցենք նորանոր հաջողություններ ու կունենանք հաճելի ու կարևոր ձեռքբերումներ:

Ընտանիքի, կանանց և երեխաների

իրավունքների պաշտպանության բաժնի պետ

Լ. Գորգինյան